

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <i>IV/87-3/2022</i>	
Érkezett: 2022 FEBR 24. <i>e-mail</i>	
Példány: <i>1</i>	Kezelőiroda:
Melléklet: <i>0 db</i>	<i>lu'</i>

Ügyszám: IV/87-/2022.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény 55. § (3) bekezdés alapján a 30 napos határidőn belül az alábbi

hiánypótlást

terjesztem elő.

[REDACTED] mint indítványozó, Dr. Gyulai Sándor Csaba **[REDACTED]** jogi képviselő útján, kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 27.§ alapján **állapítsa meg a Debreceni Járásbíróság 23.P.21.145/2019/23., számú ítéletének, a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.727/2020/9. számú jogerős ítéletének és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.042/2021/9. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg.**

A Tisztelt Alkotmánybíróság felhívására az alkotmányjogi panasz érdemi indokolását az alábbiakkal egészítem ki.

A Debreceni Járásbíróság 23.P.21.145/2019/23., számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.727/2020/9. számú ítélete és a Kúria Pfv.II.20.042/2021/9. számú ítélete (továbbiakban: Ítéletek) az indítványozó szerint sérti az Alaptörvényt:

- XIII. cikk (1) bekezdését, ami alapján mindenkinek **joga van a tulajdonhoz, és**
- XXVIII. cikk (1) bekezdését, ami alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelezettségeit a bíróság **tisztességes eljárásban** bírálja el.
- B) cikk (1) bekezdését, a **jogbiztonság** követelményét.

A tulajdonhoz való jog sérelme [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés]

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is irányadónak tekintette korábbi gyakorlatát a tulajdonhoz való jog kapcsán.

Az alkotmányos tulajdonvédelem köre tágabb mint, amit a polgári jogi tulajdon köre lefed. A tulajdonhoz való jog védelme funkcionális, függ a tulajdon alanyától, tárgyától, és funkciójától, illetve a korlátozás módjától.

A 64/1993. (XII. 22.) AB határozat megállapította, hogy: az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai (...) nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog

alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával. (...) **Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni.** Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.” (ABH 1993, 373, 379–380.)

Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata deklarálja, hogy „a tulajdon társadalmi felelősséggel jár” kifejezi, hogy a tulajdonnak funkciója van, a tulajdonvédelem nem önmagáért való, hanem végső soron a közösség érdekében történik. A 20/2014. (VII. 3.) AB határozat [157] bekezdése kimondta, hogy: [a] tulajdonjogot érintően a korlátozásoknak klasszikusan két csoportját lehet elkülöníteni. A tulajdon elvétele (államosítás, kisajátítás) a legsúlyosabb beavatkozás, hiszen ez a tulajdon feletti – rendelkezési – jogosultságokat, a tulajdon minden részjogosítványát teljes egészében megszünteti. A második csoportba **a tulajdon használatát szabályozó rendelkezések (tipikusan pl. építési előírások), illetve a tulajdont terhelő közterhek (pl. adók)** fizetésére vonatkozó szabályok tartoznak.

Az alkotmányjogi tulajdonvédelem célja az egyén cselekvési autonómiájának biztosítása. A 4/2016. (III.1.) AB határozat idézi például a 20/2014. (VII. 3.) AB határozatot és a 45/1995. (VI. 30.) AB határozatot: A tulajdon alkotmányjogi fogalma nem azonos a tulajdon polgári jogi definíciójával, annál tágabb, és **az alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben.** Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa. Amikor tehát az egyéni autonómia védelméről van szó, az alapjogi tulajdonvédelem kiterjed a tulajdon egykori ilyen szerepét átvevő vagyoni jogokra, illetve közjogi alapú jogosítványokra is (például társadalombiztosítási igényekre).

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint analógiát vonja a jelen ügygel, a közterheként működő magánjogi korlát, mint a bíróság általi használati díj fizetésére kötelezés, a tulajdonhoz való jog legitim korlátja kizárólag addig tekinthető alkotmányos eszköznek, amíg az alkotmányi rendeltetésének megfelelő célt vagyis a mások alapjogának gyakorlását szolgálja (célhoz kötöttség), és csak a cél eléréséhez szükséges mértékben korlátozó (arányosság). [lásd ehhez: 61/2006. (XI. 15.) AB határozat, ABR 2006, 674, 686.]

A Kúria ítélete helyben hagyta a jogerős bírói döntést, amelynek értelmében az indítványozónak 4 541 386 (négymillió-ötszáznegyvenegyezer-háromszáznyolcvanhat) forint lejárt használati díjat és késedelmi kamatát kellene megfizetnie Debrecen Megyei jogú Város Önkormányzatának. A bíróság jogellenesen állapított meg használati díj fizetési kötelezettséget, és ezzel megsértette az indítványozó tulajdonhoz való jogát. Az önkormányzati törzsvagyon részét képező közterületért használati díjfizetést megállapítani aránytalan korlátozást jelent. A régi Ptk. lehetőséget ad használati díj megállapítására, de az szubjektív jogkövetkezmény. Feltéve de megengedve, hogy a per tárgyát képező területre nézve a Ptk- szerint folytatott le eljárást a bíróság, még akkor is aránytalan az indítványozó tulajdonhoz való jogának korlátozása, mert **a cél eléréséhez, azaz ahhoz, hogy az Önkormányzat birtokába kerüljön a per tárgyát képező közterület, szükségtelen a forgalomképtelen, nem hasznosítható területre nézve használati díjat felszámolni. Az**

indítványozó tulajdonhoz való jogának szükségtelen korlátozását valósítja meg a díjfizetési kötelezettség.

A BH2008. 37. szerint földhasználati jog az épület tulajdonosát az épület fennállásáig illeti meg. A jogcím nélküli birtokos kötelezhető használati díj fizetésére. Ebben a döntésben volt egy szerződéses viszony a felek között, ami részben megszűnt, de a területet szállodaként használta az alperes, és a korábbi szerződéses kapcsolatból egyértelmű volt, hogy nem ingyenes használatba adta. Ebből a precedens ítéletből nem lehet azt a következtetést levonni, hogy minden esetben kötelező lenne használati díjat fizetni. A BH címe is feltételes módot használ: A jogcím nélküli birtokos kötelezhető használati díj fizetésére. A régi Ptk. kommentár is ezt támasztja alá, amikor a régi Ptk. 195.§ kapcsán a kárfelelősség körében is hangsúlyozza, hogy önmagában a jogellenes birtoklásból eredő károk nem alapozzák meg ezen szakasz alapján a felelősséget. A rosszhiszemű birtokos a jogellenes birtoklás miatt a kártérítés általános szabályai szerint felel. Tehát önmagában a rosszhiszemű birtoklás nem alapozza meg a használati díj fizetés iránti kötelezettséget.

A támadott ítélet sérti 7/2015. (III. 19.) AB határozatban foglaltakat is, ezért Alaptörvény ellenes a bírói döntés az alábbiak szerint.

„A közterület-használati díjat – annak funkciója miatt – a vásárolt szolgáltatás, azaz a közterület-használat értékéhez kell igazítani az önkormányzatnak. Az értéket befolyásoló tényezők között – egyebek mellett – szerepel a használat módja, időtartama, az elfoglalt terület nagysága és elhelyezkedése. ... az önkormányzat a díjtételek kialakítása során leképezheti a helyi sajátosságokat, kifejezheti a helyi preferenciákat. Ezek érvényesítése során sem szakadhat el azonban attól, hogy a közterület-használati díj a közterület-használat értékét hivatott kifejezni.” [7/2015. (III. 19.) AB határozat [41], [42] pont]

A képviselő-testületnek a közterület használat díjra és a díjkedvezményre, **mentességre** vonatkozó szabályozáskor fokozott figyelemmel kell lenni a megkülönböztetés tilalmának érvényesülésére. [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bek., 7/2015. (III. 19.) AB határozat [56] pont]

A szabályozás során érvényesülő diszkrimináció tilalmával kapcsolatosan az Alkotmánybíróság kifejtette:

„... Személyek közötti, alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. ...

A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne.

... az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes.” [7/2015. (III. 19.) AB határozat [56] pont]

A közterület-használati díj hátrányt okozó eszközként való alkalmazásának tilalma:

Az Alkotmánybíróság e kérdésben kiemelte, hogy „... a díjfizetéssel kapcsolatos jogkövető magatartás kikényszerítése, a helyi vállalkozások támogatása, az önkormányzat forrásszerkezetének javítása nem áll összefüggésben a közterület-használat értékével, következésképpen ezek a szempontok nem megfelelőek ahhoz, hogy ezek mentén haladva, bizonyos személy(ek)nek hátrányt okozva határozzák meg a közterület-használati engedély árát. Az előbbi célkitűzéseket az önkormányzat más, megfelelő módon kifejezésre juttathatja. A közterület-használati díj fentiekben meghatározott funkciója miatt nem arra való, hogy hátrányt okozó eszközként használják... A közterület-használati díjnak a gazdasági szolgáltatás értékét kell leképeznie.” [8/2019. (III. 22.) AB [59] pont]

A támadott ítélet alaptörvény ellenes azért is, mert a bírói döntés ellentétes a 8/2019. (III. 22.) AB [59] pontban kifejtett azon AB állásponttal, melyszerint a közterület-használati díjnak a gazdasági szolgáltatás értékét kell leképeznie, azonban a támadott ítéletek nem vették figyelembe hogy a közterületen nem történt gazdasági szolgáltatás, valamint a támadott határozat a közterület-használati díj hátrányt okozó eszközként való alkalmazásának tilalmára vonatkozó rendelkezést is sérti, mivel a használati díj megállapítását indokolatlan hátrány okozó eszközként alkalmazta a bíróság a határozat rendelkező részében.

Az Ítélet azonban helyben hagyta a másodfokú bíróság döntését a használati díj megállapítás tekintetében. A Kúria valódi mérlegelés helyett csak deklarálta, hogy „jogalap nélküli birtoklásból származó vagyoni előny elfogyasztott haszonnak minősül, amelynek az értékét az alperes akkor is köteles megfizetni, ha egyébként az ingatlan forgalomképtelen.”[77] Az Ítélet nem mutatta ki, hogy miben áll az a haszon, az, a vagyoni előny, ami az indítványozónál jelentkezett, és ami miatt közterület olyan jellegű használatáért kellene fizetnie felperesnek 4 541 386 (négy-millió-ötszáznegyvenegyezer-háromszáznyolcvanhat) forint lejárt használati díjat és késedelmi kamatát, amelyre a közterületre vonatkozó önkormányzati rendeletek nem tartalmaznak olyan közterület-használati esetet, amit a perbeli cselekmény lefedhetne, valamint ha ettől eltekintünk, akkor sem értelmezhető a használati díj követelés olyan területre, ami forgalomképtelen, azaz valójában nincs használati értéke. Lényeges az ügy szempontjából az is, hogy a perbeli terület ingyenes használatát a felperes által alkotott rendelet teszi lehetővé, azonban ennek értékelése teljes mértékben figyelmen kívül maradt annak ellenére, hogy azon jogelvnek kell érvényesülnie, mely szerint a speciális szabály lerontja az általános szabályt /Lex specialis derogat legi generalis/. A speciális közterülethasználatára vonatkozó rendelet a perbeli esetre vonatkozóan ingyenes használatot biztosít, így a megfelelő jogszabály alkalmazásával az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelme elkerülhető lett volna. Az Ítélet ezzel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet idézett elő. Az Ítélet sérti az indítványozó tulajdonhoz való jogát és a tisztességes eljáráshoz való jogot is, amiért nem indokolta meg alaposan a döntését.

A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes

[6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266].

A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy **az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége** {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, [49]}.

Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek észszerű időn belül való befejezése {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [38]}." {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB. határozatában kimondta: „[...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bírósági döntés szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. [...] **a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényeges részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja és ennek értékeléséről számot adjon.**” [34.]

„Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt a minimális tartalmi követelményt állítja az adóigazgatási eljárásban hozott határozatot felülvizsgáló bírói döntés indokolásával szemben, hogy az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően a határozat törvényességét érintő lényeges kérdéseit kellő mélységben vizsgálja meg és ennek indokait döntésében részletesen mutassa be.” [39. pont] Az idézetekl azonos megállapításokat tartalmaz a 3199/2014. AB. végzés [14], a 26/2015. AB határozat [58-59.], a 3195/2015. AB határozat [23-24.].

Az ügyet érdemben befolyásolta, hogy a Kúria nem tulajdonított jelentőséget, annak, hogy az indítványozót és jogi képviselőjét két alkalommal nem idézték szabályszerűen a tárgyalásokra az első és másodfokú eljárásban, így nem tehettek fel kérdéseket a tanúknak és a szakértőnek, és ezzel sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.

Az ügy érdemére kihatott, hogy a tanúk, a perbeli ingatlan korábbi tulajdonosának hozzátartozói szerint a kérdéses területet ki birtokolta ténylegesen és ki gondozta azt a

valóságban, mióta állt fenn az a helyzet, hogy a mindenkori lakok gondozták a perbeli közterületet, és hogy azt a sajátjuknak tekintették-e, azt úgy használták-e? Ennek a tényleges birtoklás szempontjából van különös jelentősége. A szakértő véleménye szintén döntő fontosságú volt, pl. a fentebb már kifejtett használati díj mértékének meghatározása körében.

A Kúria alapjogsértő módon nem értékelte, hogy a tanúk és szakértő meghallgatását úgy folytatták le, hogy az indítványozó polgári perrend szabályai által biztosított bizonyítási eljárásban való részvételét nem biztosítottak, valamint a kérdésfeltevés, észrevétel és jegyzőkönyv helyességének ellenőrzéséhez fűződő jogaival sem élhetett, holott ugyanezen jogokat a felperes gyakorolhatta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata

A Kúriának észlelnie kellett volna, hogy 2019. július 3-án tartott tárgyalásra az indítványozótól még nem érkezett vissza az idézésről szóló térítvevény, ezért nem volt szabályszerű a tárgyalás megtartása. A 2019. szeptember hó 9. napján megtartott tárgyalások szabálytalanul kerültek megtartásra. A szabályszerű tárgyalás tartásának feltétele, hogy az alperest, vagy jogi képviselőjét a tárgyalást megelőző 8 napon túl kellett volna értesíteni a tárgyalás időpontjáról, azonban sem alperest, sem annak jogi képviselőjét szabályszerűen nem idézte a tárgyalásra a T. Bíróság. A 2019. szeptember hó 9. napjára az idéző végzést a 2019. szeptember hó 6. napján (péntek) került feladásra, amely a jogi képviselő részére 2019. szeptember hó 10. napján került kézbesítésre, tehát a tárgyalást követő időpontban. A bíróságnak azonban lett volna alkalmá hamarabb idézést küldeni az indítványozó jogi képviselőjének, mert már 2019. július 16-án új meghatalmazást adott, a korábban hozzátartozói minőségben tett és a per folyamán érvénytelenné vált meghatalmazás helyett. Ez tehát nem magyarázza a jogi képviselő elkésztet idézését a 2019. szeptember 9-i tárgyalásra, ahol a tanúk meghallgatása történt.

A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezi az olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többlet jogosultságot biztosít, vagy őt éppen valamilyen fennálló jogának gyakorlásától fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.

A tisztességes eljáráshoz való jog tartalmába a megfelelő indokolás is beletartozik. Az indokolással szemben támasztott alkotmányos elvárás tehát az, hogy egyrészt a bíróság a döntéséről az eljárási törvényeknek megfelelően számot adjon, másrészt, hogy a felek előadását kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékelését mutassa be. Ha az indokolás nem felel meg ezeknek a követelményeknek, akkor a tisztességes eljáráshoz való jog sérül.

Az Ítélet elmulasztotta megindokolni, hogy annak ellenére, hogy az alperes sérelmezte a tanúk által elmondottakat és a szakértői véleményeket miért nem tartottak tárgyalást a bíróságok e körben.

Ugyanígy nincs indokolás arra vonatkozóan sem, hogy miért alkalmazták a polgári jogi szabályokat, amikor a közterület használatának kérdése közigazgatási hatósági ügy.

Alaptörvény 28. cikkének sérelme

Ezen túlmenően a bírósági ítéletek sértik az indítványozó **Alaptörvény 28. cikkét is**, mivel a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, mely szerint a bírósági eljárásokban a jogszabályokat azok céljára figyelemmel kell értelmezni és alkalmazni.

Az Alkotmánybíróság és a Kúria igen jelentős számú döntést hozott a közterület használatával, és annak díjával kapcsolatosan.

A közterület a közhasználatra szolgáló minden olyan állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földterület, amelyet az ingatlan-nyilvántartás ekként tart nyilván. [Étv. 2. § 13. pont]

A közterületet a rendeltetésének megfelelően bárki használhatja. [Étv. 54. § (5) bek.]

A Kúria Önkormányzati Tanácsának a közterület használatával kapcsolatos döntéseinek elvi kiindulópontja, hogy a közterületet „véges közjóságnak” tekintik, amiből a helyi önkormányzat közhatalomként való eljárása következik.

A helyi önkormányzat képviselő-testülete eredeti jogalkotói hatáskörben, rendeletben állapíthatja meg a tulajdonában álló közterületek használatára és annak díjára vonatkozó szabályokat. [Alaptörvény 32. cikk (1) bek. a) pont, (2) bek., Mötv. 13. § (1) bek. 2. pont, Étv. 54. § (5) bek., 8/2019. (III. 22.) AB határozat [42] pont]

Az Alkotmánybíróság az önkormányzat eredeti jogalkotói hatásköre tekintetében – az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdésére figyelemmel – számos döntésében megfogalmazta, hogy „a helyi önkormányzat autonómiája relatív önállóságot és öngazgatást jelent a törvényhozó hatalom által kialakított jogrenden belül.” [8/2019. (III. 22.) AB határozat [43] pont]

Fontosnak tartjuk emiatt kihangsúlyozni, hogy a közterület nemzeti vagyon, amely az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyont képez. [Alaptörvény 32. cikk (6) bek., 38. cikk (1) bek., Nvtv. 5. § (1)–(2) bek., (3) bek. a)–b) pont]

A Kúria több döntésében is kiemelte, hogy a közterület-használat önkormányzati hatósági ügy. Az önkormányzat rendeletalkotási feljogosítottságánál fogva közhatalomként jár el. Nem lehet mellérendeltségi viszonyban a használatot igénylővel. Emiatt a véges közjóságnak minősülő közterület **rendeltetéstől eltérő** – például kereskedelmi jellegű – használatát az önkormányzat csakis közhatalomként, és nem tulajdonosként dönti el. [Köf.5010/2020/6. [20] pont]

A Kúria az alkotmánybírósági döntések jogértelmezése kapcsán – egyebek mellett – kifejtette, hogy **az önkormányzatnak nincs korlátlan szabadsága az alkalmazandó jogviszony kiválasztása terén.** Közjogi vagy polgári jogi viszonyelemeket alkalmazhat ugyan, de mindegyiket a maga helyén és összefüggéseiben felfogva, azaz az alapul fekvő közigazgatási jogviszonyba ágyazottan. A magánjogi szabályoknak elsősorban a közigazgatási szerződési kapcsolat háttérjogaként van jelentőségük. (Köf.5033/2017/4. [50] pont).

Az indítványozó szerint, az ítéletek azért is sértik az indítványozó tisztességes eljáráshoz való alapjogát, mert az eljáró bíróságok teljes mértékben figyelmen kívül hagyták, és ennek okát nem indokolták meg. A bíróságok nem értékelték azt a tény, hogy a felperes a közterület

használatával és birtoklásával teljes mértékben felhagyott, a közterületet az indítványozó és jogelődei gondozták saját költségükön, ezért a felperes saját felróható magatartására hivatkozva kíván előnyöket szerezni akképpen, hogy ugyan Ő mint a közterület tulajdonosa nem biztosítja az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésben meghatározott egészséges környezethez való alapjogot azzal, hogy a közterületet tisztán tartja, azonban az indítványozó által a közterület tisztántartása érdekében a szabályozási tervnek megfelelő terület kialakítással, valamint a terület saját költségen való tisztántartásával szemben a felperes még használati díjat is felszámítani akar, mely kérelmét a bíróságok úgy teljesítették, hogy a felperes saját felróható magatartást nem értékelték, sőt olyan használati díjat állapítottak meg, ami nem a felperes kereseti kérelmén alapul és a mértékét is úgy állapították meg a határozatok, hogy annak számítási alapját a közterület minősítés helyett, építési területként határozták szemben azzal, hogy pontosan a felperes rendelete tiltja meg a tárgyi közterület építési területként való minősítését.

Az Ítéletek mivel a fentebb kifejtettek szerint nem kellően pontos indokolást tartalmaztak arra vonatkozóan, hogy az Alkotmányjogi értelmezés és precedens ítéleti értelmezésekkel szemben, miért a polgári jog szabályait alkalmazta a speciálisan a közterület használatára megalkotott rendelet helyet, ezzel megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.

A fentebb kifejtett Alkotmánybírósági értelmezés szerint a támadott ítélet sérti az indítványozó Alaptörvény 28. cikk által biztosított alapjogát is, mivel a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, mely szerint a bírósági eljárásokban a jogszabályokat azok céljára figyelemmel kell értelmezni és alkalmazni. A támadott eljárásokban azonban az eljáró bíróságok a közterület használatára vonatkozó helyi önkormányzat által megalkotott közterület használatára vonatkozó jogalkotói célt teljesen figyelmen kívül hagyták, különös tekintettel arra, hogy a rendelet alkotó célja szerint lehetőség van a közterület ingyenes használatára is. Az ítélet sérti az Alaptörvény által biztosított szükségesség és arányosság elvét is, hiszen a tárgyi esetben az indítványozó nem csak használta, gondozta a közterületet, a köztisztaság fenntartása és a saját egészséges környezethez való jogát biztosította, hanem közben a közfeladatot is átvéve, a saját költségén biztosította ezen alapvető jogok érvényesülését, azonban az eljáró bíróságok ezt egyáltalán nem értékelték, és annak ellenére nem vették figyelembe, hogy az indítványozó többször hivatkozott erre.

A jogbiztonság sérelme [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése utáni is fenntartott korábbi értelmezése, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17], 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Indítványozó szerint azonban a jelen ügy felvet egy olyan új jogi problémát, ami miatt megfontolandó azoknak az eseteknek a kiterjesztése, amikor alappal hivatkozhat az indítványozó a jogbiztonság sérelmére alkotmányjogi panaszában.

A támadott ítéletek olyan helyzetet alakítottak ki, hogy az indítványozó, ha eleget tenne a jogerős ítéletnek, akkor az jogszabályba ütközne, a Debrecen Megyei Jogú Város helyi építési

szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 8/2003. (V. 23.) Kr. rendeletbe. A támadott ítéletek a helyi önkormányzat szabályozási tervébe ütköznek, mivel a hatályos szabályozási terv expressis verbis tiltja a bírósági határozatok rendelkező részében meghatározottakat, miszerint a kerítést a szabályozási tervbe ütközően kell az ítélet szerint áthelyezni, és a Szabályozási terv alapján járda sem lehet ott, ahová az ítélet rendeli kiépíteni. Sérti a tehát a jogbiztonság követelményét az, hogy az indítványozó, ha eleget tenne az ítéletben foglaltaknak, akkor kénytelen lenne megsérteni az önkormányzati rendeletet.

Kelt: Debrecen, 2022. 02. 24.

Dr. Gyulai Sandor Csaba ügyvéd,

mint az

indítványozó jogi képviselője
